

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva
Europejs Reģionālās attīstības fonds

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2021–2027

VIDES PĀRSKATA PROJEKTS

SATURS

Ievads	3
1. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas mērķi un īss tās satura izklāsts	4
1.1. Attīstības programmas mērķis un īss dokumenta saturs	5
1.2. Attīstības programmas saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra	6
2.1. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra un iesaistītās institūcijas	6
2.2. Sabiedrības līdzdalība un rezultāti	7
3. Esošā vides stāvokļa apraksts un vides stāvoklis teritorijās, kurās attīstības programmas īstenošana var būtiski ietekmēt vidi	8
3.1. Teritorijas vispārējs apraksts	8
3.2. Reģiona telpas struktūra	12
3.3. Transporta infrastruktūra un mobilitāte	14
3.4. Vides infrastruktūra	17
3.5. Uzņēmējdarbības attīstība	18
4. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā definēto vidēja termiņa attīstības prioritāšu vērtējums vides ietekmes kontekstā	20
4.1. 1 VTP Dinamiskas zināšanas	20
4.2. 2 VTP Izaugsmes ekonomika	20
4.3. 3 VTP Zaļā un droša attīstība	21
4.4. 4 VTP Ilgtspējīga mobilitāte	23
4.5. 5 VTP Pievilcīga dzīves vide	23
4.6. 6 VTP Sociālā iekļaušana	23
4.7. 7 VTP Kultūras potenciāls	23
4.8. 8 VTP Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte)	24
5. Paredzētie pasākumi attīstības programmas īstenošanas monitoringa nodrošināšanai	25
6. Kopsavilkums	27
Pielikums	29

IEVADS

Vides pārraudzības valsts birojs 2020.gada 14.aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 4-02/21 piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmai 2021.–2027.gadam (turpmāk – KPR attīstības programma).

Vides pārskats ir sagatavots šī Vides pārraudzības valsts biroja piemērotā stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvarā, un tas ir izstrādāts pamatojoties uz likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta 3.daļas prasībām un saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” nosacījumiem. Papildus tam, ņemti vērā Vides pārraudzības valsts biroja 2021.gada 7.aprīlī sagatavotie un plānošanas reģioniem izsūtītie papildus ieteikumi un skaidrojumi plānošanas reģionu attīstības programmu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai.

Vides pārskatā ir izvērtēta KPR attīstības programmā iekļauto vidēju termiņu prioritāšu un to attīstības virzienu iespējamā ietekme uz vidi, un atbilstoši arī tam veidota vides pārskata 4.sadaļa. Vides pārskata izstrādes ietvaros pievērsta uzmanību gan KPR attīstības programmai, gan arī izstrādātajam Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumam, kas sagatavots “Kurzemes plānošanas reģiona pārrobežu funkcionālo teritoriju un telpisko datu izpēte viedās specializācijas iespēju noteikšanai projekta SMART PLANNING ietvaros” 2020.gadā. Vides pārskata sagatavošanas laikā šie iepriekš minētie dokumenti analizēti, radot sasaisti starp pašreizējās situācijas raksturojumā identificēto problēmu un vides kvalitātes jautājumu risinājumu piedāvājumu.

Tā kā KPR attīstības programmā plānotie atbalstāmie pasākumi nav definēti līdz konkrētu risinājumu līmenim, vides pārskatā nebija iespējams izvērtēt ietekmju būtiskumu un izstrādāt alternatīvos risinājumus. Plānošanas dokumentā ietvertā informācija šobrīd liecina par to, ka tā ieviešanai var nebūt būtiska ietekme uz vidi. Tā vietā vides pārskatā minēti ierosinājumi, kas būtu jāņem vērā turpinot teritorijas attīstības plānošanu gan reģiona, gan pašvaldību līmenī. Būtiski atzīmēt, ka jebkurā gadījumā KPR attīstības programmas ieviešanas procesā, izstrādājot konkrētus risinājumus, ir jāievēro vides aizsardzības jomas normatīvo aktu prasības, ja nepieciešams, jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums.

Sagatavojot vides pārskatu, Kurzemes plānošanas reģiona administrācija konsultējās ar Vides pārraudzības valsts biroju, kā arī saņēma priekšlikumus no Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas, Veselības inspekcijas un Ventspils, kā arī Liepājas reģionālās vides pārvaldes.

Ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja 2020.gada 14.aprīļa lēmumā noteikto, kā arī citos normatīvajos aktos paredzēto, tai skaitā arī attiecībā par plānošanas dokumentu publicēšanu Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā, Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē 2021.gada 3.novembrī (sēde Nr. 8/21) tika pieņemts lēmums gan par KPR attīstības programmas nodošanu publiskajai apspriešanai, gan arī vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai. Saskaņā ar Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē norādīto, publiskās apspriešanas termiņš ir 30 dienas, un publiskā apspriešana tiek uzsākta 2021.gada novembrī. Publiskās apspriešanas rezultāti vides pārskatā tiks iekļauti pēc šīs publiskās apspriešanas.

1. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas mērķis un īss tās satura izklāsts

1.1. Attīstības programmas mērķis un īss dokumenta saturs

KPR attīstības programmā tiek noteikts vidēja termiņa stratēģiskais uzstādījums Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015–2030.gadam (kas aktualizēta reizē ar KPR attīstības programmas izstrādi) noteikto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanai.

KPR attīstības programmas un arī Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015. – 2030.gadam ietvaros ir izstrādāts atsevišķs sējums - “Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojums”.

Atbilstoši 2013.gada 16. jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr. 402 “Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 4.punktā noteiktajam, pašreizējās situācijas raksturojums ir pastāvīgi aktualizējams informatīvs materiāls, kuru izmanto ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas vai to grozījumu izstrādei. Būtiski atzīmēt, ka pašreizējās situācijas raksturojums pēc jaunizveidotā Tukuma novada iekļaušanas Kurzemes plānošanas reģionā līdz 2021.gada novembrim ir papildināts, iekļaujot tajā informāciju arī par Tukuma novadu. Rezultātā var atzīmēt, ka pēc būtības KPR attīstības programma sastāv no diviem sējumiem – KPR attīstības programmas un pašreizējās situācijas raksturojuma.

KPR attīstības programmas izstrādes mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu un ilgtspējīgu Kurzemes plānošanas reģiona attīstību, sekmējot koordinētu un sabalansētu pasākumu kopuma ieviešanu, kas nodrošina racionālu finanšu līdzekļu izmantošanu un to koncentrēšanu izvirzīto attīstības prioritāšu sasniegšana.

KPR attīstības programmā ir definētas septiņas vidējā termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā prioritāte, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti.

KPR attīstības programmā definētās septiņas vidēja termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā vidēja termiņa prioritāte ir šāda:

- Dinamiskas zināšanas;
- Izaugsmes ekonomika;
- Zaļā un droša attīstība;
- Ilgtspējīga mobilitāte;
- Pievilcīga dzīves vide;
- Sociālā iekļaušana;
- Kultūras potenciāls;
- Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte).

Kā norādīts vides pārskata ievadā, atbilstoši šīm vidēja termiņa attīstības prioritātēm, ir veidota arī vides pārskata 4.sadaļa, izvērtējot KPR attīstības programmā iekļauto vidēju termiņu prioritāšu un to attīstības virzienu iespējamo ietekmi uz vidi.

Kopumā KPR attīstības programmas saturs ir veidots, ņemot vērā Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumus Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” noteikto, un tās saturu veido astoņas sadaļas:

1. Kurzemes plānošanas reģiona vizītkarte
2. Kopsavilkums par Kurzemes reģiona resursiem un attīstības tendencēm
 - 2.1. Apdzīvojums un pakalpojumu pieejamība
 - 2.2. Reģiona telpas struktūra
 - 2.3. Transporta infrastruktūra un mobilitāte
 - 2.4. Vides infrastruktūra
 - 2.5. Uzņēmējdarbības attīstība
3. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2030, viedās specializācijas un prioritārās attīstības nozares
4. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi, indikatori, rīcības
5. Pilsētu funkcionālās teritorijas
6. Sasaiste ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem
7. Attīstības programmas īstenošanas un uzraudzības kārtība
8. Izstrādes process un sabiedrības līdzdalība

1.2. Attīstības programmas saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Izstrādājot KPR attīstības programmu, ņemti vērā Latvijas Republikas normatīvie akti, Eiropas līmeņa attīstības plānošanas dokumenti, nacionālā mēroga ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, reģionālās attīstības pamatnostādnes, kā arī citu nozaru pamatnostādnes.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam ir hierarhiski augstākais valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments. Atbilstoši šai stratēģijai tiek izstrādāti jauni vai izvērtēti un aktualizēti jau esošie nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa teritorijas attīstības, kā arī nozaru politiku plānošanas dokumenti, kas vienlaikus ir arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas instrumenti. Atbilstoši tam, izstrādāta arī KPR attīstības programma.

KPR attīstības programmas saistība ar citiem plānošanas dokumentiem ir analizēta KPR attīstības programmas 6.daļā “Sasaiste ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem”, kā arī Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojuma 1.daļā “Plānošanas situācija”.

Atbilstoši KPR attīstības programmā sniegtajai informācijai, KPR attīstības programmas izstrādē Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldības, kaimiņu reģiona pašvaldības, kā arī Rīgas plānošanas reģiona un Zemgales plānošanas reģiona pārstāvji tika iesaistīti.

2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra

2.1. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra un iesaistītās institūcijas

Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 5.punktā norādīto, Kurzemes plānošanas reģiona administrācija 2020.gada sākumā veica rakstiskas konsultācijas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, Veselības inspekciju, kā arī Valsts vides dienesta Ventspils un Liepājas reģionālajām vides pārvaldēm par nepieciešamību piemērot KPR attīstības programmai stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

Minēto institūciju priekšlikumi un to izvērtējums ir atspoguļots vides pārskata pielikumā “Institūciju priekšlikumi, kas sniegti atbildot uz Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas vēstulēm, kurās lūgts sniegt viedokli par stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanas nepieciešamību KPR attīstības programmas izstrādei”.

Kurzemes plānošanas reģiona administrācija 2020.gada 11.martā Vides pārraudzības valsts birojam nosūtīja vēstuli (vēstule Nr. 2.5.9/38/20) “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2021–2027 izstrādei”, tajā skaitā pievienojot iesniegumu “Par plānošanas dokumenta Kurzemes plānošanas dokumenta attīstības programma 2021.–2027.gadam izstrādes uzsākšanu”.

Vides pārraudzības valsts birojs, atbilstoši likumam “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998), secināja, ka KPR attīstības programmas īstenošana var tikt saistīta ar vidi ietekmējošu jautājumu risināšanu, tostarp Baltijas jūras piekrasti un Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas (NATURA 2000) teritorijām, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, kas līdz šim Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem nav tikusi izvērtēta, līdz ar to konkrētajai attīstības programmai nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

Vides pārraudzības valsts birojs lēmumu par nepieciešamību veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu pieņēma 2020.gada 14.aprīlī (lēmums Nr. 4-02/21), un uz tā pamata arī izstrādāts vides pārskats.

2.2. Sabiedrības līdzdalība un rezultāti

Atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” noteiktajam Kurzemes plānošanas reģiona administrācija konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju par vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksmes nepieciešamību.

Izvērtējot sanāksmes nepieciešamību, saskaņā ar normatīvajos aktos par vides pārskata izstrādi noteikto, Vides pārraudzības valsts birojs ņem vērā citos normatīvajos aktos noteikto par sabiedriskās apspriešanas kārtību un pienākumu rīkot sabiedrisko apspriešanu plānošanas dokumenta izstrādes laikā, lai procedūras nedublētos un būtu saskaņotas.

Atbilstoši Vides pārraudzības valsts biroja 2020.gada 14.aprīlī (lēmums Nr. 4-02/21) pieņemtajā lēmumā norādītajam, Kurzemes plānošanas reģiona administrācijai bija jānodrošina plānošanas dokumenta vides pārskata sabiedriskā apspriešana.

Kā norādīts arī vides pārskata ievada daļā, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja lēmumā noteikto, kā arī citos normatīvajos paredzēto, tai skaitā arī attiecībā par plānošanas dokumentu publicēšanu Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā, Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē 2021.gada 3.novembrī (Sēde Nr. 8/21) tika pieņemts lēmums gan par KPR attīstības programmas nodošanu publiskajai apspriešanai, gan arī vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai.

Saskaņā ar Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē norādīto, publiskās apspriešanas termiņš ir 30 dienas un publiskā apspriešana tiek uzsākta 2021.gada novembrī.

Publiskās apspriešanas rezultāti vides pārskatā tiks iekļauti pēc šīs publiskās apspriešanas.

3. Esošā vides stāvokļa apraksts un vides stāvoklis teritorijās, kurās attīstības programmas īstenošana var būtiski ietekmēt vidi

3.1. Teritorijas vispārējs apraksts

No Kurzemes plānošanas reģiona kopplatības (Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas administratīvo un teritoriālais iedalījumu skatīt 1.attēlā) aptuveni 10% aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Informācija par Kurzemes plānošanas reģionā esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām pieejama Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”. Lielāko platības daļu aizņem dabas liegumi, dabas parki, dabas rezervāti un nacionālie parki. Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes datiem Kurzemes plānošanas reģiona un tā piekrastē izveidotas 156 īpaši aizsargājamās teritorijas 9 kategorijās (skatīt 2.attēlu):

- 2 nacionālie parki (Slīteres nacionālais parks un Ķemeru nacionālais parks);
- 2 dabas rezervāti (Moricsalas un Grīņu dabas rezervāts);
- 10 dabas parki;
- 61 dabas lieguma teritorija;
- 2 mikroliegumu teritorijas (Dzirnieku pļava un Graviņas);
- 38 aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu teritorijas;
- 28 aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas;
- 10 aizsargājamo aleju teritorijas;
- 4 aizsargājamās jūras teritorijas.

Lielākā daļa no Kurzemes plānošanas reģiona īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (101 teritorija) iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā “Natura 2000”. Šo teritoriju izveidošanas pamatnosačijums ir visā Eiropā retu un apdraudētu augu un dzīvnieku sugu un to dzīves vietu (biotopu) aizsardzība.

Reģionā kopumā ir izveidoti 674 mikroliegumi – 129 no tiem izveidoti biotopu aizsardzībai, 534 sugu aizsardzībai un 11 - biotopu un sugu aizsardzībai. 2 mikroliegumi iekļauti īpaši aizsargājamo teritoriju sarakstā un iekļauti arī “Natura 2000” tīklā.

KPR attīstības programmā atzīmēts, ka Kurzemes plānošanas reģionā novērojama augsta bioloģisko un ainavisko dabas vērtību daudzveidība, sastopama biotopu daudzveidība, tai skaitā ES nozīmes aizsargājami biotopi, piemēram, purvi, upes, jūras piekraste u.c.

Kā atzīmēts iepriekš, aptuveni 10% no kopējās Kurzemes plānošanas reģiona platības aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Šis cipars, kas var šķist samērā optimāls kā dabas aizsardzībai atvēlētā teritorija, tomēr prasītu lielāku detalizāciju. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir dažādas kategorijas, kā tas grafiski atspoguļots vides pārskata 2.attēlā - dabas rezervāti, nacionālie parki, dabas parki, dabas liegumi, aizsargājami dendroloģiski stādījumi, aizsargājami ainavu apvidi, mikroliegumi, aizsargājamās jūras teritorijas. Šajās teritorijās atkarībā no kategorijas un teritorijas iekšienē esošā zonējuma var būtiski atšķirties atļautā apsaimniekošana, īpaši mežos, kur bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ir būtiski saglabāt kokaudzi, t.i. nozīmīgi ierobežot koku ciršanu. Rezultātā realitātē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platības, kurās patiešām ir mežu bioloģiskajai daudzveidībai optimāls aizsardzības režīms, ir daudz mazākas kā var šķist, runājot tikai par kopējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju procentuālo īpatsvaru.

KPR attīstības programmā atzīmēts, ka Kurzemes plānošanas reģionā ir liels skaits īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, kuru apsaimniekošanai un dabas vērtību saglabāšanai, atbilstoši normatīvajiem aktiem, būtu nepieciešami dabas aizsardzības plāni.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu uzdevums ir saskaņot dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas, reģiona attīstības un citas intereses tā, lai tiktu saglabātas teritorijas dabas vērtības. Dabas aizsardzības plāni un teritoriju individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi detalizētāk noteiktu atļautās un aizliegtās darbības šajās teritorijās, kā arī ietvertu teritoriju infrastruktūras plānojumu.

Turpmāk pašvaldībām būtu ieteicams sadarboties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, lai rastu risinājumus nepieciešamās vides infrastruktūras izveidei, tādējādi reģionā būtu iespējams novērst un mazināt antropogēnās slodzes ietekmi tūristu un vietējo iedzīvotāju īpaši iecienītās dabas teritorijās.

Piekraste ir viens no būtiskiem Kurzemes plānošanas reģiona resursiem un vienlaicīgi nozīmīga dabas vērtība ar aizsargājamiem biotopiem un ES aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīkla vietām.

Dabas resursu saglabāšanai un līdzsvarotai attīstībai Latvijā jau 2016.gadā ir izstrādāts valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai. Minētajā tematiskajā plānojumā kā attīstāmas vietas pavisam tiek izvirzītas 60 vietas. Papildus izvērtējot apmeklētāju plūsmas un to ietekmi uz piekrastes veģetāciju, 25 no attīstāmajām vietām tiek ieteiktas kā prioritāri attīstāmās vietas. Liela daļa no šīm vietām atrodas Kurzemes plānošana reģionā. Nepieciešamības gadījumos ieteicams izstrādāt vai pilnveidot noteikumus par piekrastes zonas izmantošanu un apsaimniekošanu, kā arī izstrādāt teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, tai skaitā tematiskos plānojumus aptverot vairākas pašvaldības. Attīstāmo vietu aktivitāšu īstenošanai minētajā tematiskajā plānojumā izvirzīti virkne nosacījumi, kurus tālāk pašvaldība var ietvert savos plānošanas dokumentos vai attīstāmo projektu nosacījumos, veicot ietekmes uz vidi izvērtēšanas procedūras.

Tālākajās vides pārskata 3.nodaļas sadaļās, ņemot vērā KPR attīstības programmā norādīto, sniegts apskats un vērtējums vides kontekstā par reģiona telpas struktūru, transporta infrastruktūru un mobilitāti, vides infrastruktūru un uzņēmējdarbības attīstību.

1.attēls. Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas administratīvais un teritoriālais iedalījums. Karti sagatavoja Kurzemes plānošanas reģiona administrācija, 2021.

2.attēls. Īpaši aizsargājamās dabaszervārijas Kurzemes plānošanas reģionā. Karti sagatavoja Kurzemes plānošanas reģiona administrācija, 2021.

3.2. Reģiona telpas struktūra

KPR attīstības programmas 2.2.nodaļā “Reģiona telpas struktūra” tiek īsi apkopota informācija par dabas resursiem, t.sk. mežiem un aizsargājamām dabas teritorijām. Būtisks ir fakts, ka Kurzemes reģionā vairāk nekā 50% no kopējās platības aizņem mežu zemes, tāpēc ir saprotams, ka, analizējot pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, mežsaimniecība un mežistrāde tiek minēta kā viens no galvenajiem Kurzemes pašvaldību specializācijas virzieniem.

Mežu resursi ir būtiski reģiona attīstībai, taču līdzīgi nes uzmanīgu attieksmi pret šī dabas resursa ilgtspējīgu izmantošanu. 2.2.nodaļa tālāk minēts, ka meža ainavas ir bioloģiski daudzveidīgas, tomēr saimnieciskās darbības intensifikācijas rezultātā novērojamas meža vides izmaiņas, kā arī jau šobrīd novērojama mežu fragmentācija (tālākajā tekstā gan nav paskaidrots, kādas tieši vides izmaiņas ir domātas, un vai tām nepieciešams kāds izvērtējums vai plānošana.

Kā būtiskākais risks, kas apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaīkveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, minēta mežu fragmentācija un traucējumu palielināšana, ko rada ceļu ekspluatācija un pārbūve. Šobrīd jau daļa meža teritoriju, izbūvējot meža autoceļus, ir fragmentētas. Norādāms, ka fragmentācija būtiski mazina meža kā reto un aizsargājamo sugu dzīvotnes vērtību, kā arī meža ainavisko vērtību. Ceļu būvniecības projektu ietvaros parasti tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums konkrētam ceļam vai tā posmam, bet reģionā, līdzīgi kā citur Latvijā, nav veikts kopējs esošo un tuvāko gadu laikā plānoto jaunbūvējamo un rekonstruējamo ceļu tīkla izvērtējums mežu teritorijās ainavas līmenī, to nozīmīgums sabiedrībai, ieguvumi un zaudējumi, ietekme uz bioloģisko daudzveidību.

2.2. sadaļā atzīmēts, ka nozīmīga loma Kurzemes plānošanas reģionā ir piekrastei, kura izceļas gan ar ainavisko, gan ar rekreatīvo nozīmi, atzīmējot izaicinājumus piekrastes apsaimniekošanā, ko ietekmē krastu erozija, cilvēku radīta ietekme, u.c. faktori. Piekraste ir viens no nozīmīgākajiem tūrisma piesaistes galamērķiem, it īpaši, Liepājā un Ventspilī - publiskās infrastruktūras attīstība ir prioritāte valsts ilgtermiņa tematiskajā plānojumā Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.

Turpmākajā plānošanā būtu vēlams sniegt akcentu uz piekrastes nozīmīgo lomu arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Jūras piekrastē atrodas virkne retu un aizsargājamo biotopu, kuru labvēlīga aizsardzības stāvokļa saglabāšana un uzturēšana ir viens no uzdevumiem gan valsts, gan Eiropas Savienības mērogā. Piemēram, Eiropas Savienības nozīmes aizsargājams biotops *Mežainas piejūras kāpas* Latvijā atrodas tikai Piejūras zemienē, ko no iekšzemes norobežo dabā konstatējama Baltijas ledus ezera senkrasta nogāze. Biotopa koncentrācijas vietas sakrīt ar lielāko Baltijas jūras iepriekšējo attīstības stadiju kāpu masīvu atrašanās vietām. Pēdējo 200 gadu laikā biotops pēc platības un kvalitātes ir sarucis galvenokārt apdzīvotu vietu attīstīšanas rezultātā. Šis ir rets biotops Latvijas mērogā, bet, tā kā koncentrējas tikai Piejūrā, tad reizēm lokāli var šķist bieži sastopams. Latvija ir viena no dažām Eiropas Savienības valstīm, kur sastopamas dabiskas ar mežiem klātas kāpas, kā arī viena no retajām valstīm, kurā lielākā daļa no mežainām piejūras kāpām nav būtiski pārveidota. Latvijā tās veido apmēram 6,5% no biotopa kopplatības Boreālajā biogeogrāfiskajā reģionā, kas uzskatāms par ļoti augstu rādītāju. Latvijas sagatavotajā ziņojumā Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā novērtējumā par 2013.-2018.gada periodu biotopa *Mežainas piejūras kāpas* aizsardzības statuss valstī novērtēts kā nelabvēlīgs ar tendenci pasliktināties (U1-). Arī biotopam specifiskās struktūras un

funkcijas, kā arī nākotnes izredzes vērtētas kā sliktas ar tendenci pasliktināties. Tas nozīmē, ka biotopa platību saglabāšana ir ļoti svarīga, kā arī ir veicami pasākumi to struktūras un nākotnes izredžu uzlabošanai. Valstī kopumā biotopa platībā vērtēta 513 līdz 600 km², Natura 2000 teritorijās no 240 līdz 300 km², kas nozīmē, ka Natura 2000 teritorijās ir ietverta gandrīz puse no kopējās biotopa platības (precīzāka informācija būs pēc Dabas aizsardzības pārvaldes realizētā Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projekta “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb Dabas skaitīšana rezultātu apkopošanas). Bet tas neizslēdz atbildību par šī biotopa saglabāšanu arī ārpus aizsargājamām dabas teritorijām.

KPR attīstības programmas 2.2.sadaļā kā vērtība minēti izteiksmīgi ainavu areāli reģionā, piemēram, Abavas senleja un Embūtes pauguriene, tāpēc ļoti svarīga ir ainavu vērtību areālu apzināšana, kartēšana un saglabāšana. Jāatzīmē, ka vairākas nozīmīgas ainavas kā minētā Abavas ieleja un Embūtes pauguraine, ir ietvertas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Izstrādājot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus, ir iespējas paredzēt gan ainavu kartēšanu (kas Abavas ielejā ir veikta), gan nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus.

Ainavas uzturēšana, īpaši runājot par lauksaimniecības zemju un viensētu apdzīvojuma struktūras ainavu, bieži ir neatņemami saistīta ar reģiona ekonomisko aktivitāti, iedzīvotāju demogrāfisko struktūru, nodarbinātību un transporta infrastruktūru. Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumā minēts, ka daudzu viensētu iedzīvotāju skaits sarucis līdz minimumam – 1-2 cilvēkiem, kas ir skaidrojams ar iedzīvotāju novecošanos un iedzīvotāju migrāciju uz blīvi apdzīvotām teritorijām, tuvāk pakalpojumu centriem. Izstrādājot dabas aizsardzības plānus, dažādu aktivitāšu realizēšanai ir iespējams piesaistīt finansējumu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un īslaicīgi atbalstīt atsevišķas saimnieciskās darbības iniciatīvas, tomēr ilgtermiņa risinājumam jāmeklē citi instrumenti. Atsevišķas KPR attīstības programmā minētās rīcības uz šo problēmu ir attiecinātas, piemēram, prioritāte “Kultūras potenciāls” ar rīcību R 7.1.2. “Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana”.

3.3. Transporta infrastruktūra un mobilitāte

Autoceļi

KPR attīstības programmas 2.3.nodaļā “Transporta infrastruktūra un mobilitāte” sniegta informācija un vērtējums šo tematisko jautājumu kontekstā, un tajā uzsvērts, ka reģionāli un lokāli mobilitātes jautājumi būtu jārisina arī pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Iespējams, šis arī būtu atbilstošas detalizācijas plānošanas līmenis, kurā varētu ietvert arī AS “Latvijas Valsts meži” jaunbūvējamo un būtiski renovējamo meža ceļu tīklu un veikt tā atbilstības izvērtēšanu pašvaldības attīstības mērķiem.

Dominējošās automašīnu plūsmas Kurzemes reģionā ir uz valsts galvenajiem autoceļiem starp lielajām pilsētām - A9 “Rīga (Skulte) – Liepāja”, A10 “Rīga – Ventspils”, kā arī A11 posms “Liepāja – Nīca”.

Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam kā viens no uzdevumiem izvirzīts reģionālās sasniedzamības nodrošināšana, kas jārisina, izstrādājot un ieviešot Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam – to uzdevumi paredz būvdarbus uz valsts autoceļiem, papildus veicot valsts reģionālās un vietējās nozīmes autoceļu pārbūvi un atjaunošanu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai, kas reģionu iedzīvotājiem nodrošinās mobilitātes iespējas attīstības centru sasniegšanai. Tālākā plānošanā mērķa sasniegšanai KPR teritorijas attīstības plānošanas dokumentos būtu svarīgi jau iezīmēt būtiskās vietas, kurās būs nepieciešams veikt nozīmīgu transporta mezglu būvniecību, t.i. vides pārveidošanas darbus, piemēram, pilsētu apvedceļus. Tas palīdzētu jau reģionālā mēroga plānošanas dokumentā identificēt vietas, kurās plānotajai darbībai varētu būt lielāka ietekme uz vidi un īpaši aizsargājāmām dabas teritorijām. Īpaši gadījumos, ja plānotās darbība skar Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000 teritoriju), jāreķinās ar garāku un komplicētāku izvērtēšanas procedūru.

Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumā minēta Saldus apvedceļa būvniecības iespējamības izpēte. Šāda projekta realizācijai iespējama arī negatīva ietekme uz vidi – aizsargājamo sugu un biotopu iznīcināšana, trokšņa piesārņojums, ietekme uz augsni utml., tāpēc noteikti būs neieciešams veikt ietekmes uz vidi izvērtējums konkrētajam projektam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Otra jautājums, kas dokumentā minēts, ir iespēja izmantot kā iespējamo Liepājas pilsētas apvedceļu esošo vietējās nozīmes autoceļu V1222 “Nīca – Otaņķi – Grobiņa”. Minēts, ka skiču projekta ietvaros ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr jānorāda, ka šis izvērtējums ir veikts vairāk kā pirms 10 gadiem (Vides pārraudzības valsts biroja atzinums ir 2009.gadā rakstīts), kopš tā laika ir mainījies aizsargājamo biotopu labvēlīga aizsardzības statusa vērtējums un virkne ar dabas aizsardzību saistīto normatīvu, piemēram, Ministru kabineta noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, tāpēc atjaunojoties interesei par projekta realizēšanu, būtu jāveic jauns izvērtējums esošajā situācijā.

Ostas

Attiecībā par reģionā esošajām ostām, Kurzemes plānošanas reģionā ir divas lielās ostas – Liepājas un Ventspils, un trīs mazās – Pāvilostas, Rojas un Mērsraga ostas. Liepājas un Ventspils kopā ar Rīgas ostu nodrošina lielāko daļu no tranzīta kravu pārveidājumiem Latvijā. Kravu nosūtīšanā un saņemšanā dominē Ventspils osta, bet, samazinoties pieprasījumam pēc fosilā kurināmā, rada jautājumus par alternatīvu

meklēšanu. Kā alternatīvas akcentēta jaunu konteineru un ro-ro kravu piesaistes, kā arī turpināt attīstīt ražošanu ostu teritorijās. Minētie attīstības pasākumi var būt saistīti ar noteiktiem vides piesārņojuma riskiem (var veidoties smaku un trokšņu piesārņojums, potenciālas bīstamo vielu noplūdes, pazemes ūdeņu un jūras ūdeņu piesārņojums), tāpēc šo risku iespējamība jāvērtē konkrētu attīstības projektu ievaros, ņemot vērā arī dažādu jau esošo ietekmju un plānoto jauno uzņēmumu vai jaunā veida kravu potenciālo ietekmi.

Attiecībā uz potenciālo gaisa piesārņojumu, nepieciešamības gadījumā jāveic gaisa piesārņotājvielu izkļiežu aprēķins un konkrēto risinājumu līmeni jāplāno vai jāprojektē pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai. Tas ir būtisks pasākums, lai risinātu vai nepieļautu konfliktsituāciju rašanos starp dažādu interešu pārstāvjiem (piemēram, uzņēmējiem un iedzīvotājiem), nosakot vai mainot funkcionālos zonējumus, kā arī nosakot atbilstošus nosacījumus un ierobežojumus teritorijas plānojumu teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

Mazajām ostām (Pāvilosta, Roja, Mērsrags) ir būtiska nozīme apkārtējo teritoriju ekonomiskajā attīstībā, tomēr problēmas saistās ar pievadceļu trūkumu un nepietiekošām enerģētiskajām jaudām. KPR attīstības programmā īpaši uzsvērts Mērsraga ostas potenciāls - ostas teritorijā attīstoties industriālajam parkam un loģistikas centram, tā var kļūt par daudzfunkcionālu ostu un reģiona nozīmes saimniecisko pakalpojumu centru. Ostu kravu apgrozījuma pieaugumam ir svarīga nozīme apkārtējo teritoriju attīstībā, tajā pašā laikā jāņem vērā, ka, palielinoties darbības apjomiem, pastāv vides riski (var izveidoties smaku un trokšņu piesārņojums, potenciālas bīstamo vielu noplūdes, pazemes ūdeņu un jūras ūdeņu piesārņojums), tāpēc šo risku iespējamība jāvērtē konkrētu attīstības projektu ievaros.

Ideju līmenī Papē un Jūrmalciemā plānots atjaunot piestātnes zvejnieku un ūdenssporta/burāšanas vajadzībām. Uzsākot konkrētāku plānošanu, jāņem vērā, ka Pape atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un Eiropas Savienības nozīmes Natura 2000 teritorijā (dabas parkā “Pape”), kurai izstrādātais dabas aizsardzības plāns ir spēkā līdz 2023.gada 31.decembrim. Ostas attīstības iespējai primāri jābūt izvērtētai jau dabas aizsardzības plānā, kā arī šādos gadījumos jāveic speciāls ietekmes uz vidi vērtējums atbilstoši normatīvajiem aktiem. Jūrmalciems atrodas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, bet tam pieguļošā Baltijas jūra ietverta aizsargājamā jūras teritorijā un Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā Natura 2000 “Nida-Pērkone”. Attīstot dažādus projektus, primāri būs jāvērtē to ietekme uz dabas vērtībām un aizsargājamiem biotopiem ne tikai jūras teritorijā, bet arī piekrastē.

Dzelzeceļš

Attiecībā uz dzelzceļa transportu, norādāms, ka dzelzceļa transporta izmantošana ir viens no risinājumiem, lai veicinātu videi draudzīgāku transportlīdzekļu izmantošanu, tieši saistībā ar kravu pārvadājumiem uz ostām. Lai arī pasažieru pārvadājumi nav plaša mēroga, daudzveidīgu transporta risinājumu piedāvāšana iedzīvotājiem pozitīvi ietekmētu vides jautājumus, īpaši skatoties uz ilgtermiņa klimatneitralitātes mērķiem.

Kā pozitīva ietekme uz apkārtējo vidi vērtējami plāni dzelzceļu stacijām pieguļošo teritoriju nododot pašvaldībām un sadarbībā ar tām šajā teritorijā izveidojot autostāvvietu stāvparka vajadzībām, kā arī labiekārtojot vidi un veidot dzelzceļa staciju par sociālo centru.

Lidostas

Attiecībā par lidostām, Kurzemes lidostas šobrīd attīstās kā vispārējās aviācijas lidostas no hobiju, tūrisma, biznesa attīstības viedokļa. Līdzās Ventspils un Liepājas lidostām KPR attīstības programmā atzīmēti mazie lidlauki - Gudenieki, Priekule, Saldus, Cīrava, Vaiņode, Skruna, Talsi, Okle, Lube, Dundaga un Žocene, kuru nozīmība perspektīvā, palielinoties maza izmēra lidaparātu satiksmes intensitātei, var tikt pastiprināta. Pagaidām tie praktiski netiek izmantoti vai arī tiek piemēroti citām vajadzībām, bet perspektīvā iespējams izmantot veselības un tūrisma attīstībai, taču jānodrošina pieejama infrastruktūra līdz tiem. Šajos gadījumos attīstības projektiem veicams ietekmes uz vidi izvērtējums atbilstoši normatīvajiem aktiem, taču jau projektu sagatavošanas stadijā vajadzētu apzināt vietas, kas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, jo šajās vietās attiecīgām plānotajām darbībām ir jābūt ievērtētām jau dabas aizsardzības plānā, ja tāds ir, vai arī jāatbilst šo teritoriju saimniecisko darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem. Tāpat jāreķinās ar detālāku dabas vērtību izpēti, analīzi un kopējo plānu izvērtēšanu projekta sagatavošanas laikā.

Kopumā, attīstot transporta infrastruktūru, ieteicams pašvaldību teritorijas plānojumos ietvert prettrokšņa pasākumus, īpaši tas attiecināms uz ostu attīstību, degradēto teritoriju pārveidi par ražošanas zonām, loģistikas parku izveidi u.c. darbībām, kurām nepieciešama trokšņa līmeņa samazināšana. Teritorijās, kur jau pašlaik konstatēti vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi, un kur to pieaugums ir prognozējams, būtu samērīgi ar plānošanas instrumentiem izsvērt ierobežojumus, vai vismaz pilnvērtīgi informēt teritoriju izmantotājus, ka attiecīgā teritorija ir nepiemērota iecerētajam izmantošanas mērķim.

Veloinfrastruktūra

Veloinfrastruktūras attīstīšana ir būtisks faktors ne tikai reģiona iedzīvotāju mikromobilitātes paaugstināšanai, bet arī nozīmīgs komponents tūrisma attīstībā.

Piekrastes velotransporta infrastruktūras attīstība noteikta valsts ilgtermiņa tematiskajā plānojumā Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai. Tas ietver savstarpēji saistītus starptautiskos, reģionālos un vietējos velomaršrutus un gājēju ceļus. Šāds integrēts velotransporta un gājēju infrastruktūras tīkls veicina piekrastes vienotā dabas un kultūras mantojuma objektu savstarpējo sasaisti, piekrastes sasaisti ar iekšzemi, kā arī Igauniju un Lietuvu, un iekļaušanos Eiropas Savienības līmeņa starptautiskajos velomaršrutos un kājāmgājēju maršrutos.

Velomaršrutu tīkla attīstību būtu ieteicams veikt pakāpeniski. Līdztekus maršrutu attīstīšanai un mārketinga aktivitātēm, to popularizēšanā daudzviet līdzīdi rodas jautājums par atbilstošas sanitārās infrastruktūras neesamību – maršrutu atpūtas vietās nav tualetu, nav atrisināts jautājums par atkritumu savākšanu, kas rada vides riskus, īpaši piekrastē, kur ar atkritumiem tiek degradēti jutīgie dabiskie biotopi. Attīstot veloinfrastruktūras projektus kā obligātam nosacījumam projektā vajadzētu būt sadaļai, kas risina šos jautājumus.

3.4. Vides infrastruktūra

Atkritumu apsaimniekošana

KPR attīstības programmas 2.4.sadaļā “Vides infrastruktūra” norādīts, ka sadzīves atkritumu daudzums reģionā palielinās, lai gan iedzīvotāju skaitam ir tendence samazināties. Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas aprakstā minēts, ka radīto sadzīves atkritumu daudzums Kurzemes plānošanas reģionā ir nedaudz augstāks nekā vidēji Latvijā. Kopumā secināts, ka pārstrādājamo atkritumu, ieskaitot bioatkritumus, dalītā vākšana nenotiek efektīvi, to ietekmē tas, ka sadzīves atkritumu dalītā vākšana un šķirošanas pakalpojums vēl nav ērti pieejams visiem atkritumu radītājiem visās pašvaldībās.

Lai uzlabotu situāciju atkritumu apsaimniekošanas nozarē, galvenie attīstības virzieni ir apglabāto atkritumu apjoma samazināšana, kā arī atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas veicināšana. Tas iekļauj arī sabiedrības izglītošanu par atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem. Situācijas risināšanai KPR attīstības programmā definētajā vidēja termiņa attīstības prioritātē “Zaļā un droša attīstība” rīcības virzienā RV 3.2. “Aprites ekonomikas ieviešana” paredzētas vairākas rīcības, kas vērstas uz atkritumu mazināšanu un atkritumu poligonu pielāgošanu.

Degradētās teritorijas

Attiecībā par degradētajām teritorijām, KPR attīstības programmas 2.4.sadaļā “Vides infrastruktūra” atzīmēts, ka reģionā ir tādas degradētas teritorijas kā bijušie militārie vai rūpnieciskie objekti, pamestas industriālās zonas, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, neizmantoto mazo HES dambji, u.c. Norādīts, ka svarīga būtu šo teritoriju sakopšana un revitalizācija, bet līdz šim jautājums nav pietiekami risināts. Straujākiem uzlabojumiem pietrūkusi kapacitāte un sistēmiska pieeja, t.sk. objektu apzināšanas, izvērtējuma un prioritāšu noteikšanas, finansējuma, vēlmes risināt degradētās teritorijas problēmu, ņemot vērā augsto izmaksu apmēru un darbu sarežģītību, kā arī īpašuma jautājumu neskaidrību. Lai gan problēma akcentēta kā nozīmīga, atspoguļojumu KPR attīstības programmas rīcībās tā nav guvusi, un tas varētu būt skaidrojams ar to, ka šāda veida jautājumi būtu risināmi pamatā pašvaldību līmenī.

Ūdens resursu un gaisa kvalitāte

KPR attīstības programmas 2.4.sadaļā “Vides infrastruktūra” norādīts, ka ūdens resursu un gaisa kvalitāti Kurzemes reģionā lielākoties negatīvi ietekmē tieši piesārņojums, kas radies blīvi apdzīvotās pilsētās. Vislielāko slodzi Ventas upju baseina apgabalā rada punktveida piesārņojums, kura galvenais avots ir komunālā sektora notekūdeņi. Esošajā situācija vispiesārņotākā teritorija Ventas upju baseinu apgabala teritorijā ir Liepājas Karostas kanāls. Arī citās vietās, kur ir bijušie militārie objekti, apkārtnē var būt piesārņojums no smagajiem metāliem un citām cilvēka veselībai kaitīgām vielām.

Kā būtisks piesārņojums upēs ir pārrobežu ienese - Kurzemes plānošanas reģionā un tālāk Baltijas jūrā ieplūst Lietuvas radītais piesārņojums. Ventas upju baseinu apgabalā radušās kopējās slāpekļa ieplūdes sastāda 9% un fosfora ieplūde – 21% no kopējā vielu apjoma, kas ieplūst Baltijas jūrā un Rīgas jūras līci. Tālākā plānošanas procesā, akcentējot pierobežas teritoriju attīstību un pārrobežu sadarbību, šim jautājumam vajadzēt pievērst lielāku uzmanību, sākotnēji uzsākot ar Lietuvu kopīgus izpētes projektus situācijas apzināšanai un tālāk - risinājumu meklēšanai. Otra lielāka upe, kuras sākums un daļa sateces

baseina ir Lietuvā, ir Bārta, bet par pārrobežu piesārņojuma ieplūdi informācija nav atrodama. Tas tomēr nenozīmē, ka situācija ar ūdens kvalitāti šajā upē varētu būt labāka, drīzāk šai upei līdz šim nav bijusi pievērsta pietiekoša uzmanība.

Gaisa kvalitāte

Liepājā un Ventspilī kaitīgo vielu izmešu daudzumam atmosfērā no stacionārajiem objektiem ir novērojama tendence palielināties. Gaisa piesārņojuma līmeņa samazināšanos var mazināt rūpniecības objektu un publisko būvju pieslēgšana centralizētajai vai lokālajai siltumapgādes sistēmai, kā arī energoefektivitātes pasākumu veikšanu pašvaldību ēkās un daudzdzīvokļu mājās.

Lai realizētu šīs un citas aktivitātes, gaisa piesārņojuma samazināšanā svarīga ir pašvaldību iesaiste un gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu izstrāde pašvaldībās. Šo problēmu risināšanai KPR attīstības programmā vidēja termiņa attīstības prioritātes “Zaļā un droša attīstība” risināšanai paredzētā rīcības virziena RV 3.1. “Ilgospējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība” ietvaros noteikta rīcība R 3.1.1. “Ilgospējīgas enerģijas un AER izmantošana pašvaldību un to iestāžu ēkās (t.sk. kultūrvēsturiskos objektos), veicinot publisko būvju pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādei.

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015.–2030.gadam norādīts, ka energoefektivitāte un racionāla resursu izmantošana ir nozīmīgākie priekšnosacījumi reģiona ilgtspējīgai attīstībai. Piemēram, Liepājas pilsētas pašvaldība ir izveidojusi Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu 2020.-2030.gadam. Patlaban šī ir vienīgā pašvaldība, kas reģionā ir izveidojusi šāda veida dokumentu. Liepājas pilsētai līdz 2018.gadam, salīdzinot ar 2006.gadu, ir izdevies samazināt CO2 emisiju apjomu par 45%. Šādu plānu būtu ieteicams izstrādāt arī citām pašvaldībām.

KPR attīstības programmā norādīts, ka galvenie attīstības virzieni pašvaldībās šobrīd ir energoefektivitātes uzlabošana daudzdzīvokļu ēkās, ielu apgaismojuma uzlabošana, kā arī transporta joma. Atzīmēts, ka šie jautājumi netiek vienlīdzīgi risināti visās pašvaldībās, un būtu svarīgi primāri veicināt energoefektivitātes pasākumus reģiona attīstības centros, jo tajos ir novērojams vislielākais enerģijas patēriņš un vides piesārņojums.

3.5. Uzņēmējdarbības attīstība

Tūrisms

KPR attīstības programmā norādīts, ka pēdējos gados dabas tūrisma pieejamība Kurzemē strauji attīstās, un ar katru gadu kļūst arvien aktuālāka. Vides pieejamība ir būtiska ne tikai no sociālo vajadzību apmierināšanas viedokļa, bet rada iespējas attīstīt vietējo ekonomiku un paaugstināt konkurētspēju, veicinot apmeklētāju skaita pieaugumu. Tas rada pastiprinātu slodzi uz jau esošo infrastruktūru. Palielinoties tūrisma plūsmām, palielinās arī vides piesārņojums ar sadzīves atkritumiem un degradācijas riski aizsargājamiem biotopiem.

Jāatzīmē, ka nepietiekoša uzmanība tiek pievērsta tūrisma infrastruktūras objektiem – tualetēm, atkritumu saimniecībai (savākšanai, izvešanai), jo atkritumu urnu uzstādīšana bez atbilstošas

apkalpošanas sistēmas nerisina piesārņojuma jautājumus - šī ir atzīta problēma daudzās tūristu plaši apmeklētās vietās. Pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas plānošanā būtu jāietver arī šī problēma, un, iespējams, jārisina kopīgi ar infrastruktūras īpašniekiem un apsaimniekotājiem.

Arvien augošais pieprasījums pēc rekreācijas tūrisma produktiem brīvā dabā, svaigā gaisā norāda uz nepieciešamību ierīkot jaunas un izzinošas pastaigu dabas takas, jaunus pārgājienu un pastaigu maršrutus, veidojot tīklus, kuri pieslēdzas jau esošajiem maršrutiem. Tomēr norādāms, ka vienlaicīgi ir jāplāno risinājumi jau esošās infrastruktūras uzturēšanai. Tai nolietojoties, var tikt apdraudēta apmeklētāju drošība, bet slēdzot objektus un tos nesakārojot iegūstam vidi degradējošu objektu. Attīstot jaunus tūrisma produktus, nepieciešams plānot to uzturēšanu ilgtermiņā, kā arī apzināt un paredzēt atkritumu apsaimniekošanas iespējas – šādam izvērtējumam jābūt neatņemamai jebkura tūrisma attīstības produkta projekta sastāvdaļai.

Zilā izaugsme (vēja enerģija)

Rūpīgi plānotas vēja enerģijas izmantošana ir pierādījusi sevi kā vienu no progresīvākajiem un pieejamākajiem veidiem kā mazināt klimata pārmaiņas, samazinot CO2. Kurzemes plānošanas reģionā vēju parku attīstības potenciāla realizēšanu ievērojami ierobežo esošā apdzīvojuma struktūra – viensētas un to izkļiedējums. Tajā pašā laikā reģionā ir liels potenciāls iegūt un izmantot vēja enerģiju gan uz sauszemes, gan jūrā.

Lai maksimāli izmantotu Kurzemes reģiona vēja enerģijas potenciālu, nozīmīgi būtu identificēt vēja enerģijas ieguves attīstības teritorijas. Šādu teritoriju iezīmēšana plānošanas reģiona līmenī identificētu darbībai piemērotas vietas, pēc tam, izstrādājot pašvaldību teritorijas plānojumus, jau varētu veikt lielāku detalizāciju un iedzīvotāju iesaisti publiskajā apspriešanā.

4. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā definēto vidēja termiņa attīstības prioritāšu vērtējums vides ietekmes kontekstā

Ņemot vērā Kurzemes plānošanas reģiona resursus, Kurzemes plānošanas reģiona attīstības stratēģijā 2020. – 2030.gadam noteiktos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus (t.i. līdz 25 gadiem) – ekonomikas specializācijas virzienus un horizontālās prioritātes, attīstības vīziju, stratēģisko mērķi un tās virzītājspēkus, ilgtermiņa attīstības prioritātes, kā arī Nacionālajā attīstības plānā 2027.gadam noteiktās prioritātes un pasaules attīstības tendences, vidējam termiņam – laika periodam no 2021. līdz 2027.gadam – KPR attīstības programmā ir izvirzītas astoņas Kurzemes plānošanas reģiona vidēja termiņa attīstības prioritātes.

Vides pārskatā šīs astoņas prioritātes vērtētas vides ietekmes kontekstā, norādot vai stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ietvarā ir prognozējama būtiska ietekme uz vidi vai nē, kā arī sniedzot ieteikumus, kam būtu jāpievērš uzmanība tālākā, jau detalizētākā plānošanas procesā.

4.1. 1 VTP Dinamiskas zināšanas

Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ietvarā būtiska ietekme šīs vidējā termiņa prioritātes “Dinamiskas zināšanas” paredzētajās rīcībās uz vidi netiek konstatēta, bet ar atsevišķiem pasākumiem (piemēram, izmantojot inovācijas, izglītošanas pasākumus, veicinot katra indivīda aktīvu līdzdalību uz zināšanām balstītā sabiedrībā un tautsaimniecībā), ietekme uz vidi varētu būt pozitīva un mazināt negatīvās ietekmes no citām jomām.

4.2. 2 VTP Izaugsmes ekonomika

Vidēja termiņa attīstības prioritātes “Izaugsmes ekonomika” ietver nozīmīgus virzienus reģiona viedās specializācijas īstenošanai un zilās ekonomika attīstībai, kuras mērķis ir ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība. Šīs vidēja termiņa prioritātes ietvarā minēta reģiona ekosistēmas atjaunošanas aktivitātes: tās aizsardzība, uzturēšana ilgtermiņā, dabas pašatjaunošanās stimulēšana, uzlabojot vides kvalitāti Kurzemē. Tālākā plānošanas procesā būtu nepieciešams precizēt, kādas ekosistēmas vajag atjaunot (termins parasti tiek lietots runājot par dabas ekosistēmām), un kāda dabas pašatjaunošanās ir paredzēta (visi tālākie rīcības virzieni un indikatori šajā vidēja termiņa prioritātē attiecas uz uzņēmējdarbības attīstību, līdz ar to nav redzamas saistes ar ekosistēmu aizsardzību vai kādām atjaunošanas aktivitātēm).

Izvērsot zaļā kursa prioritāti, minēts, ka būtiska ir videi draudzīga dzīvesveida principu ieviešana un inovatīvi risinājumi zaļas pilsētvides attīstībai (t.sk. inovācijas atkritumu apsaimniekošanā). Zaļas pilsētvides attīstībai vajadzētu ietvert arī apdzīvoto vietu zaļo zonu, pilsētu aizsargjoslu un citu iedzīvotāju kvalitatīvai dzīves videi būtisku dabas ekosistēmu klātbūtni pietiekošā apjomā un kvalitātē – šāda izpratne par kvalitatīvu dzīves vidi būtu jāiekļauj pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, īpaši pašvaldību teritorijas plānojumos.

Rīcības virziena RV 2.4. “Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem” pie sasniedzamajiem indikatoriem minēts “Izveidoto un atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits”. Ņemot vērā to, ka pēdējos gados tūrisma apskates objektu, taku, skatu torņu un atpūtas vietu ierīkošanai ir pieejams finansējums,

un to skaits pastāvīgi palielinās, atstājot negatīvu ietekmi uz vidi gan ar sadzīves atkritumiem, gan palielinātu rekreatīvo slodzi uz aizsargājamiem biotopiem un dabas vērtībām, daudz būtiskāks jautājums par jaunu vietu ierīkošanu ir esošās infrastruktūras apkalpošana un uzturēšana ilgtermiņā. Tas būtiski arī no tā aspekta, ka infrastruktūra laika gaitā nolietojas, un tas rada draudus arī cilvēku veselībai. Tāpēc šāds indikators nav viennozīmīgi pozitīvi vērtējams, jo tā realizēšana var atstāt arī negatīvu ietekmi uz vidi bez atbilstošas uzturēšanas plānošanas un vajadzīgā finansējuma piesaistes ilgtermiņā.

Līdzīgi neviennozīmīgi vērtējams rīcības virziena RV 2.6 “Uzņēmējdarbība nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība” rīcība R 2.6.2. “Infrastruktūras pilnveidošana ūdens tūrisma pakalpojumu sniegšanai”, kas potenciāli var nelabvēlīgi ietekmēt vidi, palielinoties rekreācijas slodzei uz dabiskajām ekosistēmām un ilgtermiņā nenodrošinot izveidotās infrastruktūras uzturēšanu un apkalpošanu, piemēram, atkritumu savākšanas sistēmas izveidošanu ūdens tūristu apmetnēs. Attīstot šādus projektus, noteikti nepieciešams veikt ietekmes uz vidi izvērtēšanu katrā konkrētajā gadījumā.

4.3. 3 VTP Zaļā un droša attīstība

Vidēja termiņa attīstības prioritāte “Zaļā un droša attīstība” ietver piecus rīcības virzienus. Vides vērtējuma kontekstā šai vidēja termiņa attīstības prioritātei paredzama pozitīva ietekme uz vidi. Piemēram, rīcības virziena RV 3.2. “Aprites ekonomikas ieviešanas” mērķis ir pārvērst atkritumus resursos, atkritumu poligonu pielāgošana un pārkvalifikācija, paplašinot dalītās savākšanas sistēmu un modernas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide reģionā.

Pozitīvi vērtējams, ka šīs prioritātes aprakstā minēta arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšana – vides izglītības aktivitātes, zaļā domāšana, ekosistēmu pakalpojumi, dabas ainavu saglabāšana un uzturēšana un dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana. Tas viennozīmīgi atstās pozitīvu ietekmi uz vidi.

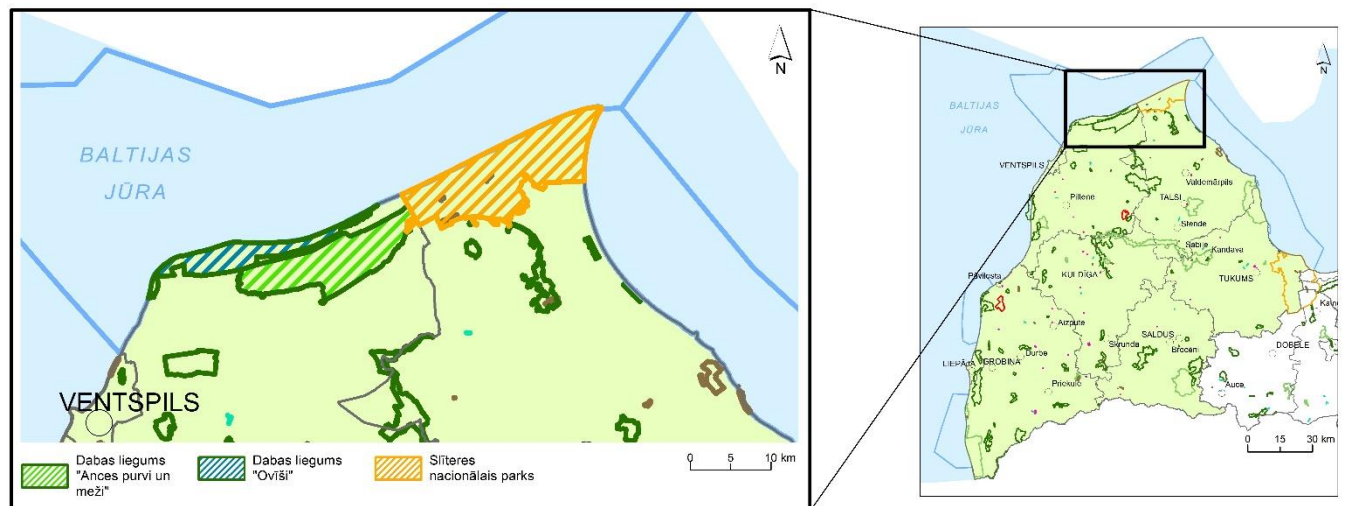
Šīs vidēja termiņa attīstības prioritātes rīcības virziena RV 3.4. “Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana” rīcība R 3.4.4. “Dabas tūrisma produktu attīstība (t.sk. dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana, tūrisma objektu popularizēšanas aktivitātes)” *sasaucas* ar vidēja termiņa attīstības prioritātes 2 VTP “Izaugsmes ekonomika” rīcības virzieniem RV 2.4. “Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem” un RV 2.6 “Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība”, kā arī rīcību R.2.6.2. “Infrastruktūras pilnveidošana ūdens tūrisma pakalpojumu sniegšanai”. Vidi ietekmējoši riski un apsvērumi ir tādi paši arī šajā gadījumā - jaunu tūrisma infrastruktūras objektu realizēšana var atstāt negatīvu ietekmi uz vidi bez atbilstošas uzturēšanas plānošanas un vajadzīgā finansējuma piesaistes ilgtermiņā. Lielāka uzmanība būtu pievēršama jau esošās tūrisma infrastruktūras uzturēšanai kvalitatīvā stāvoklī, novēršot negatīvās ietekmes to ekspluatācijas laikā.

Atzīmējams, ka vidēja termiņa attīstības prioritātes ietvaros definētā rīcības indikatora “Vietējās nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju skaits” realizēšana var atstāt pozitīvu ietekmi uz vidi, palielinot kvalitatīvā stāvoklī esošu ekosistēmu un aizsargājamo sugu dzīvotņu platības Kurzemes plānošanas reģionā.

Rīcība R 3.4.2. “Dabas resursu praktiskās pārvaldības aktivitāšu sekmēšana (piesārņojuma mazināšana, biotopu apsaimniekošana)” mērķu sasniegšanai tālākā darba procesā būtu nepieciešams uzlabot arī atbilstošo normatīvo bāzi. KPR attīstības programmas pašreizējās situācijas aprakstā minēts, ka lielam

skaitam īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Kurzemes plānošanas reģionā nav spēkā esošu dabas aizsardzības plānu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu. Atzīmējams, ka to neesamība bieži kavē teritorijas optimālu apsaimniekošanu dabas aizsardzības mērķiem, un pašvaldības var aktīvi iesaistīties šādu dabas aizsardzības plānu izstrādes iniciēšanā, piesaistot arī dažādus finanšu instrumentus.

Attiecībā uz rīcības R 3.4.3. “Biotopu saglabāšana un datu apkopošana to ilgtspējīgai uzraudzībai” saturu, būtu nepieciešams precīzāks formulējums. Biotopu saglabāšana var ietvert dažādas rīcības, t.sk. nosakot jaunas aizsargājamas dabas teritorijas, kas šai prioritātei minēts kā indikators. Datu apkopošana var ietvert bioloģiski vērtīgu ainavu apzināšanu un tematisko plānojumu - ainavu plānu izstrādi pašvaldību plānošanas līmenī. Tāpat biotopu saglabāšana un optimāla pārvaldība varētu ietvert Ziemeļkurzemē blakus esošo 3 īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Slīteres nacionālā parka, dabas lieguma “Ovīši” un dabas lieguma “Ances purvi un meži”) apvienošanu, kas vienkāršotu to uzraudzību un spēcīgāk pozicionētos dabas tūrisma piedāvājumā (skatīt 3.attēlu).

3.attēls. Slīteres nacionālā parka, dabas lieguma “Ovīši” un dabas lieguma “Ances purvi un meži” teritorijas. Karti sagatavoja Kurzemes plānošanas reģiona administrācija, 2021.

Rīcības virziena 3.5. “Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra)” kā viens no indikatoriem minēts “Jaunbūvēta vai nostiprināta piekrastes joslu, upju krasta un ezeru krasta aizsardzība pret plūdiem”. Ja Baltijas jūras piekrastes erozijas problemātika ir samērā labi skaidrota KPR attīstības programmas pašreizējās situācijas raksturojumā, un atbilstošu pasākumu vajadzība ir labi pamatota, tad upju krastu un ezeru krastu aizsardzība prasītu detālāku skaidrojumu un konkrētu upju un ezeru minēšanu. Jāņem vērā, ka ūdeņu dabiskās ekosistēmas bieži ir arī aizsargājami biotopi un jebkādu būvniecības darbu veikšanai nepieciešams veikt ietekmes izvērtēšanu plānotajam projektam.

4.4. 4 VTP Ilgtspējīga mobilitāte

Vidēja termiņa attīstības prioritātes “Ilgtspējīga mobilitāte” mērķis ir attīstības centru un citu apdzīvoto vietu sasniedzamības nodrošināšana, kuras nepieciešamajās rīcībās, līdztekus autoceļu un dzelzceļu tīkla uzlabošanai, minēta arī ostu un lidlauku infrastruktūras attīstība. Pēdējo divu transporta veidu attīstīšana potenciāli var radīt lielāku ietekmi uz vidi un cilvēku veselību. Norādāms, ka KPR attīstības programmas ietvaros vides kontekstā nav iespējams veikt detālāku izvērtēšanu šīm rīcībām, jo tāda izvērtēšana var tikt veikta tikai konkrētiem projektiem.

Rīcības virziena RV 4.2 “Mobilitātes, mikromobilitātes un efektīvas transporta sistēmas attīstība” rīcību realizēšana var atstāt nozīmīgu, pozitīvu ietekmi uz vides kvalitāti.

4.5. 5 VTP Pievilcīga dzīves vide

Vidēja termiņa attīstības prioritātes “Pievilcīga dzīves vide” akcents ir uz pašvaldību un Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas sniegto pakalpojumu loka pilnveidošanu un paplašināšanu, ieviešot inovatīvus risinājumus pakalpojumu efektivitātes pilnveidē un digitālā sasniedzamībā.

Vides kontekstā būtiska ietekme netiek konstatēta, drīzāk tā varētu būt pozitīva – iespēja saņemt pakalpojumus bez papildus pārvietošanās no dzīvesvietas uz pakalpojuma saņemšanas vietu, samazina resursu (piemēram, degvielas) patēriņu un atbilst zaļā kursa uzstādījumiem. Vienlaicīgi jāvērs uzmanība uz ļoti šauru termina “pievilcīga dzīves vide” traktējumu, reducējot tikai uz pakalpojumu saņemšanu. Pievilcīga dzīves vide ietver ļoti daudzus aspektus, tai skaitā sakārtotu vides infrastruktūru, ainavu, rekreācijas iespējas, sabalansētu dabas resursu izmantošanu un saglabāšanu, kas iederētos rīcības virzienā RV 5.5. “Kurzeme kā pievilcīga mājvieta” aprakstā un rīcībās.

4.6. 6 VTP Sociālā iekļaušana

Vidēja termiņa attīstības prioritātes prioritāte “Sociālā iekļaušana” vērsta uz sociālās uzņēmējdarbības un iekļaujošas vides attīstību. Būtiska ietekme uz vidi šīs vidēja termiņa attīstības prioritātes rīcību realizēšanu netiek konstatēta.

4.7. 7 VTP Kultūras potenciāls

Vidēja termiņa attīstības prioritāte “Kultūras potenciāls” ietver kultūras mantojuma saglabāšanu ar akcentu rīcībās uz atbalstu radošajām nozarēm. Kultūras mantojuma objekts ir arī cilvēka un dabas mijiedarbībā veidojušās ainavas, piemēram, Abavas ielejā. Uz šādu ainavu apzināšanas nepieciešamību norādīts KPR attīstības programmas pašreizējās situācijas aprakstā, kā arī par to liecina definētā rīcības virziena RV 7.1. “Kultūras mantojuma saglabāšana” rīcība 7.1.2. “Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana, un ilgtspējīga izmantošana”. Šīs rīcības (7.1.2. “Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana, un ilgtspējīga izmantošana”) formulējumu būtu ieteicams pārskatīt, jo esošajā formā nav skaidrs, kādas dabas ainavas šajā rīcībā ir domātas – arī plaši viendabīgi meža masīvi vai purvi ir dabas ainavas, bet diez vai šāda veida ainavas domātas kā kultūras mantojuma objekts.

4.8. 8 VTP Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte)

Vidēja termiņa attīstības prioritātes “Aktīva sabiedrība” mērķis ir nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšana, iekļaujošas līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšanās, stiprinot kvalitatīvu un drošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu. Būtiska ietekme paredzētajās rīcībās uz vidi netiek konstatēta, bet ar atsevišķiem pasākumiem (piemēram, Kurzemes viedo kopienu attīstība, NVO infrastruktūras attīstība) ietekme uz vidi varētu būt pozitīva un mazināt negatīvās ietekmes uz vidi no citām jomām.

5. Paredzētie pasākumi attīstības programmas īstenošanas monitoringa nodrošināšanai

Lai konstatētu KPR attīstības programmas īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus KPR attīstības programmā, KPR attīstības programmas izstrādātājs, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinumu par vides pārskatu, veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu.

Ņemot vērā ANO protokolā par stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu ietvertu skaidrojumu par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma monitoringu saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/42/EK (2001.gada 27.jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu, Vides pārraudzības valsts birojs 2021.gadā maijā ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem, tai skaitā arī pievienojot ieteicamā monitoringa ziņojuma formu (skatīt 4.attēlu).

Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” noteikts, ka plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama izstrādātājam. KPR attīstības programmas izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un Vides pārraudzības valsts biroja atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to Vides pārraudzības valsts biroja.

Vides pārraudzības valsts biroja saņemto monitoringa ziņojumus ievieto savā tīmekļvietnē. Reizi gadā Vides pārraudzības valsts biroja apkopo visus plānošanas dokumentu iesniegtos monitoringa ziņojumus un iesniedz valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”.

Ieteicamā monitoringa ziņojuma forma

Plānošanas dokumenta monitoringa ziņojums

Plānošanas dokumenta un monitoringa ziņojuma izstrādātājs, kontaktinformācija:

Monitoringa priekšmets	Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis/ normatīvos aktos noteikts	Rezultāti, situācijas raksturojums	Komentāri
Vides (dabas) faktori			
Sociālie faktori Iedzīvotāji (veselība/drošība, labklājība)			
Ekonomiskie faktori Tautsaimniecības nozaru attīstība			
Teritorijas plānojuma vai attīstības plānošanas dokumenta rezultatīvie rādītāji (piemēram, teritorijas plānojumi – apbūvētās teritorijas, attīstības programmas – realizētie projekti u.c.)			

Secinājumi (analītisks paplašināts izvērtējums):

Nākamais monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņš:

Datums:

Paraksts:

4.attēls. Vides pārraudzības valsts birojs 2021.gadā maijā ir izstrādājis ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem, tai skaitā arī pievienojot ieteicamā monitoringa ziņojuma forma

6. Kopsavilkums

Vides pārraudzības valsts birojs 2020.gada 14.aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 4-02/21 piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru KPR attīstības programmai.

Vides pārskats ir sagatavots šī Vides pārraudzības valsts biroja piemērotā stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvarā, un tas ir izstrādāts pamatojoties uz likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta 3.daļas prasībām un saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” nosacījumiem. Papildus tam, ņemti vērā Vides pārraudzības valsts biroja 2021.gada 7.aprīlī sagatavotie un plānošanas reģioniem izsūtītie papildus ieteikumi un skaidrojumi plānošanas reģionu attīstības programmu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai.

Sagatavojot KPR attīstības programmas vides pārskatu, Kurzemes plānošanas reģiona administrācija konsultējās ar Vides pārraudzības valsts birojs, kā arī saņēma priekšlikumus no Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas, Veselības inspekcijas un Ventpils reģionālās vides pārvaldes.

KPR attīstības programmā tiek noteikts vidēja termiņa (t.i. līdz septiņiem gadiem) stratēģiskais uzstādījums Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015–2030.gadam noteikto ilgtermiņa (t.i. līdz 25 gadiem) uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanai. KPR attīstības programmā, savukārt, ir definētas septiņas vidējā termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā vidēja termiņa prioritāte, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti.

KPR attīstības programmā definētās septiņas vidēja termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā vidēja termiņa prioritāte ir šāda:

- Dinamiskas zināšanas;
- Izaugsmes ekonomika;
- Zaļā un droša attīstība;
- Ilgtspējīga mobilitāte;
- Pievilcīga dzīves vide;
- Sociālā iekļaušana;
- Kultūras potenciāls;
- Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte).

Vides pārskatā ir izvērtēta KPR attīstības programmā iekļauto vidēju termiņu prioritāšu un to attīstības virzienu iespējamā ietekme uz vidi. Vides pārskata izstrādes ietvaros pievērsta uzmanība gan KPR attīstības programmas ietvaros izstrādātajam Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumam, kas sagatavots “Kurzemes plānošanas reģiona pārrobežu funkcionālo teritoriju un telpisko datu izpēte viedās specializācijas iespēju noteikšanai projekta SMART PLANNING ietvaros” 2020.gadā un līdz 2021.gadam papildināts, gan KPR attīstības programmai, kas, savukārt, sagatavota 2021.gadā. Vides pārskata sagatavošanas laikā šie dokumenti analizēti, rodot sasaisti starp pašreizējās situācijas raksturojumā identificēto problēmu un vides kvalitātes jautājumu risinājumu piedāvājumu.

Kopumā atzīmējams, ka būtiskākās vides jomas, kurās tika analizētas iespējamās ar KPR attīstības programmas dokumentu saistītas vides problēmas, ir šādas:

- bioloģiskā daudzveidība un ainavas;
- atkritumu apsaimniekošana un aprites ekonomikas principu ieviešana;
- gaisa kvalitāte;
- vides troksnis;
- ūdens kvalitāte.

Kopsavilkumā norādāms, ka KPR attīstības programmas ieviešana kopumā atstās pozitīvu ietekmi uz reģiona attīstību, veicinās Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un Nacionālā attīstības plāna līdz 2027.gadam ieviešanu. Izvērtējot KPR attīstības programmā iekļautos attīstības uzstādījumus, secināts, ka tie nav pretrunā ar starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības mērķiem un prasībām.

Tā kā KPR attīstības programmā atbalstāmie pasākumi pamatā nav definēti līdz konkrētu risinājumu līmenim, vides pārskatā nebija iespējams sniegt detalizētu tiešo ietekmi uz vidi, un tas arī nav šī vides pārskata izstrādes mērķis. Piemēram, rīcības virziena RV 3.4. “Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana” rīcības R 3.4.4. “Dabas tūrisma piedāvājuma un produktu attīstība” viena no projekta aktivitātēm ir “Dabas taku attīstība, izmantojot daudzveidīgos dabas resursus - purvi, ezeri, upes (5-7 takas)”. Tā kā nav zināms, kurās vietās dabas takas tālākā plānošanas procesā varētu tikt izveidotas, šajā vides pārskatā tiek sniegti vispārīgi ieteikumi, un pie konkrētā projekta realizācijas ietekme uz vidi jau vērtējama detalizēti – ņemot vērā konkrēto vietu, plānoto infrastruktūru un tml. Tādējādi arī izriet stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas mērķis un uzdevums - novērtēt, kā plānošanas dokumentā paredzētie attīstības virzieni un risinājumi vides stāvokli varētu ietekmēt (uzlabot, pasliktināt vai saglabāt esošajā stāvoklī, savlaicīgi novēršot negatīvo ietekmi).

Kopumā iespējamās negatīvās ietekmes ir lokālas atsevišķu plānoto pasākumu īstenošanas vietās vai to tiešā tuvumā, kur var pieaugt slodze uz apkārtējo vidi, piemēram, izbūvējot vai rekonstrējot autoceļus, rekonstrējot degradētās teritorijas, attīstot Liepājas lidostu, ieviešot jaunas kravas un attīstot uzņēmumus Ventspils, Liepājas un Mērsraga ostās - šo vietu tuvumā varētu pasliktināties gaisa kvalitāte, pieaugt trokšņu līmeņi, attīstot tūrisma infrastruktūru, lokāli var pasliktināties ūdens kvalitāte. Plānojot uzņēmējdarbības attīstību Baltijas jūras piekrastē un dabas teritorijās, pastāv riski aizsargājamām dabas teritorijām un biotopiem, kas apzināmi un novēršami jau detalizētākā plānošanas līmenī.

Vides pārskatā minēti ierosinājumi, kas būtu jāņem vērā turpinot teritorijas attīstības plānošanu gan reģiona ietvaros, izstrādājot dažādus projektus, gan pašvaldību līmenī, izstrādājot pašvaldību attīstības programmas, teritorijas plānojumus, projektus un citus dokumentus.

Būtiski atzīmēt, ka jebkurā gadījumā KPR attīstības programmas ieviešanas procesā, izstrādājot konkrētus risinājumus, ir jāievēro vides aizsardzības jomas normatīvo aktu prasības, ja nepieciešams, jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros jāparedz pasākumi iespējamo būtisko ietekmju novēršanai, piemērojot videi draudzīgākos risinājumus.

Pielikums

Institūciju priekšlikumi, kas sniegti atbildot uz Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas vēstulēm, kurās lūgts sniegt viedokli par stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanas nepieciešamību KPR attīstības programmas izstrādei

Nr.p. k.	Institūcija	Priekšlikums	Priekšlikuma pamatojums	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā KPR attīstības programmā	Ieteikumi vides pārskatā
1.1.	<p>Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija</p> <p>(2020.gada 6.marta vēstule Nr. 4.8/1075/2020–N)</p>	<p>Visās attīstības programmās sadaļās iestrādāt rīcību kopumu antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes samazināšanai un ierobežošanai Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā.</p>	<p>Iestrādājot šādu rīcību kopumu, attīstības programmas ietvaros tiktu izstrādāta rīcību kopa, kas nodrošinātu, ka Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā antropogēnā slodze tiktu kontrolēta, ka šajā jutīgajā teritorijā tiktu saglabāti īpaši aizsargājami biotopi, īpaši aizsargājamo augu, putnu sugu dzīvotnes, tiktu nodrošinātas meža aizsargfunkcijas, tiktu novērsta/samazināta erozijas procesu attīstība un tiktu aizsargātas piekrastes ainava.</p>	<p>KPR attīstības programmā ir akcentēta Baltijas jūras piekrastes kā uzņēmējdarbības resursa loma, tomēr maz vērtēta antropogēnā slodzes negatīvā ietekme uz aizsargajamām sugām un biotopiem, kā arī nav ieteikti mehānismi tās mazināšanai, kas varētu būt jau tālākais plānošanas jautājums.</p>	<p>Vides pārskatā ieteikts ņemt vērā informāciju no valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai un ieteikts izstrādāt vai pilnveidot saistošos noteikumus par piekrastes zonas izmantošanu un apsaimniekošanu, kā arī izstrādāt speciālus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus - tematiskos plānojumus vairāku pašvaldību teritorijām kopā. Attīstāmo vietu aktivitāšu īstenošanai valsts ilgtermiņa tematiskajā plānojumā Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai minēta virkne nosacījumu, kurus tālāk pašvaldības var ietvert savos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos vai attīstāmo konkrēto projektu nosacījumos, veicot ietekmes</p>

					uz vidi izvērtēšanas procedūras.
1.2		Attīstības programmas ietvaros izstrādāt plānošanas teritorijas ainavu plānu, uzsvāru liekot uz mežu masīviem, paredzot risinājumus, kas mazinās meža fragmentāciju.	Kurzemē ir izveidots plašs meža autoceļu tīkls, kuru tuvā nākotnē plānots paplašināt. Būtiskākie riski, kas apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaikveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ir mežu fragmentācija un traucējumu palielināšana, ko rada ceļu ekspluatācija. Šī fragmentācija būtiski mazina meža, kā reto un aizsargājamo sugu dzīvotnes vērtību, mazina meža ainavisko vērtību. Papildus jānorāda, ka šo ceļu būvniecība nav stratēģiski izvērtētā un bieži meža autoceļi beidzas vien dažā simtu metru attālumā no citiem autoceļiem un dabiskām brauktuvēm, tādējādi neveidojot	KPR attīstības programmas pašreizējās situācijas aprakstā minēti izteiksmīgi ainavu areāli un atzīmēts, ka svarīga ir ainavu vērtību apzināšana, kartēšana un saglabāšana. Dažas rīcības KPR attīstības programmā uz šo problēmu ir attiecinātas, piemēram, prioritāte “Kultūras potenciāls” ar rīcību R 7.1.2. “Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana”, tomēr tā vairāk saistīta ar fakta (ainavu) konstatāciju, neveidojot sasaisti ar ilgtspējīgai izmantošanai nepieciešamiem risinājumiem.	Vides pārskatā ieteikts pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kas ir jau detalizētāks plānošanas līmenis, atspoguļot arī AS “Latvijas Valsts meži” jaunbūvējamo un būtiski renovējamo meža ceļu tīklu infrastruktūru un veikt tā atbilstības izvērtēšanu pašvaldības attīstības mērķiem, paredzot veikt ietekmes uz vidi izvērtējumu.

			savienojumu, kas būtu stratēģiski nepieciešams vērtējot kopējo ceļu tīklu reģionā.	Meža masīvu fragmentācija nav īpaši izcelta kā problēma.	
1.3.		Attīstības programmas izstrādē vēlams atspoguļot Baltijas jūras Kurzemes piekrastes attīstības problēmu kontekstā ar klimata pārmaiņu procesiem.	Minētā piekrastes problēma izpaužas pastiprinātā Latvijas (Kurzemes) sauszemes teritoriju zaudēšanā pie Baltijas jūras neaizsalšanas un jūras krastu nesasalšanas ziemas periodā, kad jūras viļņu un vēju ietekmē pastiprinās krastu nobrukšana un kāpu noskalošanās.	KPR attīstības programmas vidēja termiņa attīstības prioritātes “Zaļā un droša attīstība” rīcības virziena 3.5. “Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra)” kā viens no indikatoriem minēts “Jaunbūvēta vai nostiprināta piekrastes joslu, upju krasta un ezeru krasta aizsardzība pret plūdiem”.	Vides pārskatā atzīmēts, ka, ja Baltijas jūras piekrastes erozijas problemātika ir samērā labi skaidrota Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumā, un atbilstošu pasākumu vajadzība ir labi pamatota, upju krastu un ezeru krastu aizsardzība prasītu detālāku skaidrojumu un konkrētu upju un ezeru minēšanu. Ūdeņu dabiskās ekosistēmas bieži ir arī aizsargājami biotopi, un jebkādu būvniecības darbu veikšanai nepieciešams veikt ietekmes izvērtēšanu plānotajam projektam.
2.	Veselības inspekcija (2020. gada 2. marta vēstule Nr. 4.6.1.)	Nepieciešama iespējamās ietekmes uz vidi un cilvēku veselību izvērtēšana, plānojot ražošanas uzņēmumu, transporta infrastruktūras, vēja parku attīstību.	Lai novērtētu plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību ietekmējošo faktoru intensitāti – emisijas gaisā, iespējamais smaku piesārņojums, radītais trokšņa piesārņojums	KPR attīstības programmā akcentēta reģiona ekonomiskā attīstība, vidēja termiņa attīstības prioritātes ietver virzienus reģiona viedās specializācijas īstenošanai un zilās ekonomikas attīstībai.	Vides pārskatā atzīmēts, ka veicot lielāku rūpniecības objektu vai ostu attīstīšanu, pastāv minēto risku iespējamība, tāpēc tie jāvērtē konkrētu attīstības projektu ievaros, ņemot vērā arī dažādu jau esošo ietekmju un plānoto jauno uzņēmumu vai jaunā veida ostu kravu potenciālo

			u.c. un izstrādātu nosacījumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai.	Rīcības virziena RV 3.1. "Ilgtspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība" ietvarā ir minēta, piemēram, rīcība R 3.1.1. "Ilgtspējīgas enerģijas un AER izmantošana pašvaldību un to iestāžu ēkās (t.sk. kultūrvēsturiskos objektos), veicinot publisko būvju pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādei".	ietekmju kumulatīvo dabu. Attiecībā uz potenciālo gaisa piesārņojumu, nepieciešamības gadījumā jāveic gaisa piesārņotājvielu izkliežu aprēķins un konkrēto risinājumu līmenī jāplāno vai jāprojektē pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai. Tas ir būtisks pasākums, lai risinātu vai nepieļautu konfliktsituāciju rašanos starp dažādu interešu pārstāvjiem (piemēram, uzņēmējiem un iedzīvotājiem), nosakot vai mainot funkcionālos zonējumus, kā arī nosakot atbilstošus nosacījumus un ierobežojumus teritorijas plānojumu teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumos.
3.1.	Ventspils reģionālā vides pārvalde un (2020. gada 4. marta vēstule Nr. 2.3/489/VE/2020) Liepājas reģionālā vides pārvalde (4. marta vēstule Nr. 11.2/468/LI/2020)	Attīstības programmā nepieciešams iestrādāt rīcības kopumu antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes samazināšanai un ierobežošanai Baltijas jūras piekrastes	Piekrastei un, jo īpaši šaurajai krasta joslai, ir raksturīga izteikta jutība pret dažādiem ārējiem faktoriem, t.sk. dabiskiem faktoriem, kas izraisa krasta eroziju. Antropogēnās ietekmes radītās izmaiņas palielina jūras krasta procesa jeb jūras	Skatīt atbildi pie Dabas aizsardzības pārvaldes priekšlikuma vērtējuma.	Skatīt atbildi pie Dabas aizsardzības pārvaldes priekšlikuma vērtējuma.

		aizsargjoslā, lai nodrošinātu Krasta kāpu aizsargjoslas izveidošanas mērķa ieviešanu, kā to nosaka Aizsargjoslu likums.	krasta erozijas aktivizēšanos.		
3.2.		Izstrādājot attīstības programmu, būtiski ir ņemt vērā AS “Latvijas Valsts meži” veikto aktīvo darbību meža ceļu izbūves procesā.	Tiek izveidots plašs meža ceļu tīkls, kurš rada meža fragmentēšanu, kura apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaīkveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.	Meža masīvu fragmentācija nav izcelta un nav paredzēti risinājumi tās mazināšanai.	Vides pārskatā ieteikts pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kas ir jau detalizētāks plānošanas līmenis, atspoguļot arī AS “Latvijas Valsts meži” jaunbūvējamo un būtiski renovējamo meža ceļu tīklu un veikt tā atbilstības izvērtēšanu pašvaldības attīstības mērķiem, paredzot veikt ietekmes uz vidi izvērtējumu.